

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

6. De diuisione quantitatis permanentis in lineam superficiem, & corpus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

De diuisione quantitatis in successiuam & permanentem.

Quid quantitas per-
manens.

Quid suc-
cessiua.

Aliam diuisionem tradidit hoc eodem capite Philo-
sophus Quantitatis ut sic in successiuam & perma-
nentem. *Quantitas permanens* est, cuius partes simul exi-
stere possunt, ut quantitas ligni, quantitas hominis. *Quan-
titas successiua* est, cuius partes non possunt simul exi-
stere, sed sunt talis naturæ, ut una succedat alteri ut tem-
pus, motus. *Quantitas* ergo utrum quantitas successiua sit
vera species Quantitatis.

CONCLUSIO.

78. Probabilius est non dari aliquid successiuum, quod sit
quantitas aut quantum ex se, & consequenter quantitatem
successiuam non esse proprie loquendo speciem Quantitatis.
Hæc videtur esse Philosophi 5. Metaph. c. 13. quem sequi-
tur Doctor ibid. D. Thomas lect. 2. uares disp. 40. sect. 8. & 9.
& multi alij contra Rurum c. 6. de Quant. q. 3. Auer-
sam q. 18. Log. sect. 3. qui dicit suam sententiam esse com-
muniorum.

Quantitas
successiua
non est ve-
ra species
quantita-
tis.

Probatur si daretur aliquid quantum per se successiuum,
maxime motus & tempus, sed hæc non sunt quanta per se
ergo non datur aliquid successiuum, quod sit per se quan-
tum. Maiorem concedit aduersarij; probatur minor quoad
primam partem primo, quia motus nihil aliud est quàm
acquisitio successiua alicuius termini, quæ acquisitio est
relatio aut multa relationes continuæ, ut modo suppo-
no: sed relatio non est quantitas; neque est subiectum
quantitatis, ut patet: ergo non est quantum per se, sed rati-
one vel subiecti vel termini.

Confirmatur: propterea acquisitio alicuius formæ est
successiua, quia subiectum habet latitudinem quantitati-
nam, aut quia forma acquirenda est talis naturæ, ut non
possit quoad omnes partes acquiri simul; aut quia agens,
cuius virtute acquiritur forma, vult successiue eam acqui-
rere: ergo acquisitio formæ, quæ est motus, non habet ex-
tensionem ex se, sed ratione alterius, & consequenter erit
quanta per accidens.

79. Dices motus essentialiter ex natura sua intrinseca
habere talem extensionem partium, ut non possint existere
vlla ratione simul; ergo ex se est quantus & non per acci-
dens.

Respondeo, distinguendo antecedens: habet hoc, quia
ex natura sua intrinseca respicit talem terminum, aut tale
subiectum, aut tale agens, concedo; si non respiceret, nego
antecedens & consequentiam: quamuis enim substantia
petat naturaliter habere partes impenetrabiles, quia tamen
hoc non petit, nisi quia petit habere coniunctam quanti-
tatem, quæ est quid realiter distinctum ab ipsa, non dicitur
esse quanta per se, sed per accidens, ergo à pari, quamuis
acquisitio formæ successiua seu motus petat habere partes
non potentes coexistere simul, quia tamen solum hoc
petit ex eo, quod petat naturaliter respicere talem termi-
num, aut subiectum, non debet quantus esse nisi per accidens.

Confirmatur hoc: quia impenetrabilitas, quæ est proprie-
tas quantitatis, est impenetrabilitas naturalis non super-
naturalis; sed impenetrabilitas, quam habet motus succe-
ssiua, est impenetrabilitas supernaturalis etiam, neque
enim de potentia Dei absoluta potest habere partes simul
existentes: ergo non habet impenetrabilitatem quantita-
tiua, & consequenter non erit quantum per se.

Confirmatur ulterius, quia si essent duæ substantiæ absq;
vlla quantitate, quæ non possent simul coexistere, non ha-
berent impenetrabilitatem quantitatiua, quia non ex ali-
qua quantitate haberent impenetrabilitatem, sed ex eo quod
non possent simul existere: sed omnis impenetrabilitas, quæ
habent partes motus, provenit ex eo quod non possint si-
mul existere: ergo non habent impenetrabilitatem quan-
titiua, & consequenter motus non erit per se quantus.

Probatur minor principalis quoad secundam partem
de Tempore, quia tempus non est aliud, quam motus, vel
duratio eius: ergo non est quantum per se magis quam ip-
se motus. Confirmatur valde per duas ultimas confirma-
tiones proxime præcedentes.

Obicitur: Philosophus ponit motum & tempus, tanquam

species quantitatis. Respondeo hoc cum non fecisse ex pro-
pria sententia, sed quod ita communiter tum reputaretur,
sicut etiam posuit propter eandem rationem quantitatem
discretam.

Quæres, utrum locus sit quantitas. Respondeo in loco
extinsecro ambiente corpus locatum esse duo, superficiem
scilicet, & respectus continentiarum; & de superficie non est
dubium quin sit per se quantitas continua permanens.
Respectus autem sunt tantum quanti ratione superficie,
quia ratione eius habent extensionem cum impenetrabili-
tate naturali. Hæc omnia magis parebunt in Physica, ubi
ostendetur quæ sit natura motus, temporis, & loci.

QVÆSTIO VI.

De diuisione Quantitatis permanentis in lineam, superfi-
ciem, & corpus.

80. Suppono dari lineam, quæ est quantitas vnius tan-
tum dimensionis, seu longitudo sine latitudine, aut
profunditate, habens partes copulatas puncto, & superfi-
ciem, quæ est quantitas duarum tantum dimensionum, seu
quantitas diuisibilis in partes quoad longitudinem ac la-
titudinem, non vero quoad profunditatem, quæ partes
copulatur lineis: & corpus, quæ est quantitas trium di-
mensionum, hoc est longa, lata, & profunda habens partes
copulatas superficiebus. Quamuis autem multi dubitent de
lineis, superficiebus, & punctis, quia negant indiuisibilia
in continuo; tamen verum dantur nec ne, commodius in
Physica examinalimus; nec refert ad præsens id scire, quia
quæritur hic tantum utrum ex suppositione quod dan-
tur, sint veræ species quantitatis permanentis directe col-
locabiles in prædicamento.

Adverte autem per corpus non hic intelligi compo-
situm substantiale ex materia & forma, nec substantiam
corpoream prædicabilem in quid de omnibus substantiis
completis corporeis, quod vocatur corpus metaphysicum,
& ponitur directe in prædicamento substantiæ nec alter-
ram partem viuientis, quæ cum anima ipsum constituit,
quod vocatur corpus physicum, & pertinet indirecte ad
prædicamentum substantiæ, ut pars Physica rei directe
pertinentis ad ipsum; sed, ut dixi, quantitatem trium di-
mensionum, quod communiter vocatur corpus mathematicum.

CONCLUSIO.

81. Bene diuiditur quantitas permanens in lineam, superfi-
ciem & corpus, tanquam genus in species. Est communissima
cum Philosopho: Probatur, quia ratio quantitatis ut sic
conuenit illis; sunt enim diuisibiles in partes impenetra-
biles, & habent diuersam speciem diuisibilitatem, & diuer-
sos specie terminos copulatioes, ut patet ex eorum defi-
nitionibus.

Confirmatur, quia si non essent diuersæ species, quan-
titas ut sic non haberet sub se plures species, non enim
habet alias species quam has, ut patet ex dictis, & conse-
quenter non esset genus generalissimum.

Pro solutione obiectionum aduertendum est, lineam &
superficiem & esse diuisibiles, & esse indiuisibiles secun-
dum diuersas dimensiones: quatenus sunt diuisibiles for-
maliter, habent rationem quantitatis; quatenus vero sunt
indiuisibiles, non habent. Præterea secundum quod dipi-
sibiles sunt, non concurrunt ad constitutionem alterius
quantitatis, sed tantum quatenus indiuisibiles.

82. Vterius aduertendum est, licet corpus includat
superficiem, & superficies lineam, non tamen tanquam
partem essentiali, sed tanquam quid necessario requisitum
ad copulandas partes essentielles eius: non enim alio
modo corpus continet superficiem aut superficies lineam,
quàm ipsa linea continet & includit punctum, aut homo
vniorem animæ cum corpore: manifestum autem est quod
nec linea includat punctum tanquam partem essentiali;
nec homo vniorem, sed tantum tanquam conditionem
necessario requisitam ad copulandas suas partes. Et hinc
patet quod quamuis linea includatur in superficie, & su-
perficies in corpore, non tamen fiat entia incompleta, quia
nec linea includitur in superficie, nec hæc in corpore, ut
aliquid per se constitutum.

Bene diui-
ditur qua-
ritas in li-
neam su-
perficiem
& corpus.

Corpus
non inclu-
dit superfi-
ciem nec
hæc lineam
ut partem
essentiali.

Dices: punctum non est aliquid completum, sed incompletum, quamvis non includatur in linea ut pars, sed ut conditio necessario requisita ad copulandas partes: ergo quamvis linea non includatur in superficie, nisi ut aliquid copulans suas partes, tamen erit quid incompletum non secus ac punctum.

Probabile est lineam & superficiem non esse entia completa.

Respondeo, propter hæc posse probabilissime defendi oppositum conclusionis, nempe lineam & superficiem non esse veras species & completas quantitates, ut sic, quæ est ens completum. Negatur tamen consequentia, & disparitas est, quod punctum habeat tantum rationem termini copulantis, & propterea indirecte tantum habet reduci ad prædicamentum istius rei, cuius partes copulare debet. Linea vero, & superficies præter rationem termini copulantis, quem habent ut sunt indivisibiles, habent divisibilitatem quantitativam, ratione cuius ut tales sunt entia completa per se quanta, licet, ut indivisibiles, sint entia incompleta.

83. *Obiicies primò*: una species non includitur essentialiter in alia specie sibi opposita: sed linea includitur essentialiter in superficie, & utraque in corpore: ergo non sunt diversæ species.

Respondeo distinguendo maiorem: essentialiter, id est tanquam pars essentialis, transeat; quamvis hoc ipsum non sit certum, quia multi non adeo improbabiler tenent mixtum constitui intrinsicè & essentialiter ex elementis, quæ tamen distinguuntur specie ab illo, & opponuntur ipsi: essentialiter, id est tanquam aliquid ex natura sua requisitum ut sit, nego maiorem, & similiter distinguo minorem.

Obiicies secundò: duæ superficies sunt penetrabiles, & idem est de duabus lineis: ergo non sunt quantitates. *Respondeo* distinguendo antecedens: si appliciter quatenus indivisibiles, nego: si quatenus indivisibiles, concedo antecedens, & distinguo etiam consequens: quatenus sunt indivisibiles, concedo; quatenus divisibiles, nego.

Linea superficies, corpus sunt species infinitæ.

Quæres utrum corpus, superficies, & linea sint species infimæ vel subalternæ. *Respondeo* cum communissima sententia, esse infimas, quia non habent sub se alias species.

Dices: linea curva & recta distinguuntur specie, sicut & superficies concava & plana. *Respondeo* negando antecedens, quia differunt tantum accidentaliter sicut homo albus & homo niger: eadem enim linea quæ est curva, potest esse recta, & e contra.

QVÆSTIO VLTIMA

De proprietatibus Quantitatis.

Prima proprietas Quantitatis non habere contrarium.

84. *Prima est* non habere contrarium, & hæc communis est ipsi cum substantia, & patet quia nulla est forma, per quam expellatur quantitas à suo subiecto: ergo non habet contrarium proprie loquendo. Probatur consequentia, quia contraria proprie loquendo nata sunt se invicem expellere ab eodem subiecto inhaesionis.

Secunda non suscipere magis & minus.

Secunda proprietas, etiam communis ipsi cum substantia, est non suscipere magis & minus: licet enim possit extendi, & diminui quoad extensionem, non tamen potest intendi aut remitti, sicut potest calor: neque enim sicut aqua dicitur esse magis & minus calida, ita homo dicitur esse magis aut minus quantus, saltem quoad intensionem. *Dices*: sicut ex eo quod plures gradus coloris essent in eodem subiecto, diceretur illud subiectum magis & intensius calidum; quare ex eo quod essent plures partes quantitatis in eodem subiecto non diceretur magis quantum quoad intensionem?

Respondeo, quia cum subiectum dicitur habere intensiorem formam, quando potest perfectiorem intensius effectum producere, aut quando forma communicat ipsi perfectiorem intensius effectum formalem. Sed ex eo quod quantitas maior, seu plurimum partium sit in subiecto, neque subiectum potest perfectiorem effectum intensius producere, ut patet, neque recipit effectum formalem perfectiorem intensius, non enim recipit alium effectum quam impenetrabilitatem, aut extensionem partium in ordine ad locum, sed eandem omnino impenetrabilitatem haberet à duabus partibus quam haberet à centum: ergo

quoad impenetrabilitatem non reciperet perfectiorem effectum intensius. Extensio autem maior in ordine ad locum non est perfectior effectus intensius, sed extensius, ut patet.

Tertia proprietas est esse æquale vel inæquale, & hanc dicit Philosophus maxime propriam, quia omni & soli convenit. Debet autem intelligi de æqualitate & inæqualitate in rigore, quam scilicet habent res in extensione partium impenetrabilium; alias unus calor dicitur æqualis alteri, & unus Angelus dicitur inæqualis in perfectione alteri Angelo.

Tertia proprietas esse æquale.

Quarta proprietas est habere positionem partium in ordine ad locum: quod debet intelligi de aptitudine, quam habet quantitas ad occupandum locum circumscriptivæ.

Quarta habere positionem partium in loco.

Quinta est esse mensuram, hoc est aptum ad certificandum de magnitudine molis alicuius.

Quinta est esse mensuram.

Sexta est esse divisibile in partes impenetrabiles.

Præter quas forte sunt alia proprietates, ut rarum & densum, asperum & lene: quamvis enim Philosophus non fecerit mentionem de illis, non propterea sequitur quod non sint, quia non voluit omnes eius proprietates numerare.

DISPUTATIO XV.

DE RELATIONE.

EQVOR hic ordinem Philosophi, qui prius tractare voluit de Relatione, quam de Qualitate, quod in præcedentibus multa dixerit, ad quorum notitiam valde conducere tractatus de Relatione.

QVÆSTIO I.

Quid sit Relatio Prædicamentalis huius Prædicamenti, & de variis Relationum divisionibus

1. *Relativa* sunt quæ referuntur & ordinantur ad aliud, & *Correlativa* sunt quæ ad se invicem referuntur, & ordinantur, ut Pater & Filius, duo similia inter se: illud vero, quo mediante formaliter relatum refertur, est relatio. Quia verò quædam sunt quæ necessariò & ex natura sua ita referuntur ad aliud, ut non possint esse quin referantur & ordinentur, quia habent necessariam connexionem cum sua relatione, ut scientia refertur ad obiectum, potentia ad actum, creatura ad creatorem; quædam verò referuntur accidentaliter tantum, ita scilicet ut possint non referri, ut Petrus refertur per modum causæ ad Paulum & per modum similis ad Ioannem: Hinc relatio ut sic, potest dividi in relationem identitatem realiter suo fundamento, & in relationem distinctam realiter à suo fundamento.

Quid relatum, quid correlatum.

Rursus quia ex relationibus distinctis realiter à fundamento quædam sunt, quæ necessariò surgunt posito fundamento & termino, & aliquo alio priori ad ipsas relationes, quod non sit actio productiva earum, ut est similitudo duorum alborum, & æqualitas duorum quantorum; quædam verò alia, quæ non necessariò sic oriuntur, ut est unio materiæ ad formam; propterea relatio separabilis à fundamento potest dividi in relationem intrinsicè aduenientem, & extrinsecus aduenientem intelligendo per relationem intrinsicè aduenientem, illam quæ licet accidentaliter sit fundamento, necessariò tamen sequitur ad aliquid prius, quod non sit actio productiva eius: & per relationem intrinsicè aduenientem illam, quæ accidentaliter etiam est fundamento, sed non tamè necessariò sequitur ad aliquid prius, quod non sit actio productiva eius. Neque in hoc est aliqua difficultas præter illam, quæ est, utrum dentur huiusmodi relationes extrinsecus aduenientes, de quo postea.

2. *Nota secundò*, relationes communiter dividi in transcendentales, & prædicamentales. In explicatione autem membrorum huius divisionis mire dissentiant Aristoteles, Caietanus, quem sequitur Fonseca, Combes, & Masius, dicit transcendentem esse, quæ respicit terminum talis.

Quid sit relatum, quid correlatum, quid transcedens, quid prædicamentale.